

ARSIULUSAL:

III. ncü Arsiulusal Petrol Kongresi Hazırlıkları

Dünya petrol kongresi daimî encü - meni ikincikânun 1938 zarfında Paris'de toplanarak III. ncü Beynelmîlel Petrol Kongresi meselesini etraflıca müzakere ederek Kongre tarihi ile yerini tesbit edecektir.

Çelik fiatlarının tesbiti

Beynelmîlel çelik ihracat karteli hali hazırdaki ham çelik fiatlarmm 1938 sene - si ilk 3 ayı için muhafaza edilmesini ka - rarlaştırmıştır. Piyasada arz ve talebi tan - zim ve fiatların muhtemel tenakusunu ber - taraf etmek maksadile aylık ihracat miktarı 525.000 tondan 450.000 tona indirilecektir. Dünya ham çelik stoku da azalmıştır. Tes - limi üç aydan daha geç bir müddete bağı - siparişlerin beher tonuna 5 Belçika frangı - nın zam edilmesi çelik fiatlarının yakında düşmeyeceğini teyid etmektedir.

Beynelmîlel kalay karteli

Dünya kalay istihsalâtı istihlâktan fazladır. Hağ şehrindeki beynelmîlel kalay istikşaf ve işletme teşkilâtının bildirdiği - ne göre Eylül ayı ile nihayetlenen 12 ay zar - fındaki dünya kalay istihlâki 177.443 ton'u bulmuştur. 1935-36 senesinin aynı 12 ayı için istihlâk miktarı 159.669 ton'du. Buna

mukabil dünya kalay istihlâki aynı dev - relerde 197.700 ve 1935 - 36 da 173.400 ton'u bulmuştur. Beynelmîlel kalay karteli tara - fından kontrol edilen istihsalât umumî dün - ya istihsalâtının % 87,1 ilâ 88,2 arasında te - mevüç etmiştir. Eylül ile nihayetlenen 12 aydaki başlıca memleketlerin kalay istih - lâki şöyledir :

	1936-1937	1935-1936	Artış ve azalış
Amerika B. D.	83 486	70 929	4- 17.7
İngiltere	25 628	21 959	4 12.2
Sovyet Rusya	12 022	8 871	+ 35.5
Almanya	10 929	8 481	+ 28.9
Fransa	9 421	9 918	- 5.0
İspanya	7 815	6 632	+ 17.8
Sair memleketler	29 142	32 879	4- 11.4
	177 443	159 669	+ 11.1

Sair memleketler arasında İtalya'nın kalay istihlâki son sene zarfında geçen se - neye nisbeten % 52 azalarak 5773 tondan 2743 tona inmiştir.

Kalay müstahsillerinden Bolivya'nın ihracatı kartel hissesine nisbetle 22.529 ton, Kongo'nun 6004 ton ve Siyam'ın ihracatı 3178 tonluk bir tenakus kaydetmektedir.

Dünya kalay stoku Teşrinievvel niha - yetinde 21.824 tondu yani Eylül nihayeti stokundan 204 ton az idi.

Fakat İkinciteşrin nihayetinde bu stok 1564 ton artarak 23.492 tona çıkmıştır. Buna rağmen göze görünen stok 18.232 ton olarak keydedilmektedir.

AFRİKA :

Transvalin 1936 ve 1937 seneleri altın istihşâlatı (onz üzerinden)

	<u>1 9 3 6</u>	<u>1 9 3 7</u>
İkincikânun	924 081	980 268
Şubat	894 624	922 941
Mart	933 776	982 304
Nisan	912 639	981 555
Mayıs	938 050	970 250
Haziran	944 165	979 069
Temmuz	967 993	966 545
Ağustos	964 517	987 433
Eylül	967 328	983 975
Birinciteşrin	977 425	983 577
tkinciteşrin	944 783	
Birincikânun	970 030	
Yekûn	11 339 411	

ALMANYA:

1937 de kömür endüstri vaziyeti

1936 ve 1937 seneleri ilk 10 ay zarfında Almanya'nın kömür, linyit ve kok istihşâ - lâtı (ton üzerinden) :

	<u>1 9 3 6</u>	<u>1 9 3 7</u>
Kömür	129 819 920	152 281 375
Linyit	131 202 155	151 216 818
Kok	29 496 571	33 830 726
Biriket kömür ve linyitten	34 533 236	40 691 524

Aynı devrenin kömür, linyit ve kok ha - ricî ticaretine gelince 32.636.100 ton kömür, 400 ton linyit, 7.501.000 ton kok ve 1.857.700 ton briket ihraç edilmiştir. 1937 senesinin 10 ayı zarfındaki ithalât: kömür 3.764.000 ve kok 467.800 tondur, bu yekûnlar umumî ihracattan çıkarıldığı takdirde Almanya'nın sulp mahrukat ihracatı 376 milyon ton olup 442 milyon Rayşmark kıymetindedir.

AMERİKA B. D. :

Demir sanayii kapasitesinin % 33 i ile çalışıyor

Meslek mecmuası olan « iron Age » ın 25. 11. 37 tarihli neşriyatına göre Amerika demir ve çelik sanayii son hafta tam kapa -

sitesinin yalnız % 33 ünü tutan bir süratle çalışmaktadır. Daha evvelki haftada faali - yet derecesi % 35 ve % 41, 1936 senesinin aynı haftasındaki faaliyet de % 75,5 idi.

Bu vaziyetin geçici bir hal olduğu umulmakta ise de son aylarda demir sana - yiirde çalışan 500.000 amele açıkta kal - mıştır. Siparişlerin azalması yüzünden bazı fabrikalar (meselâ General Motor) birinci kânun zarfında yalnız 12-15 gün çalışmış - tır. Chrisler Fabrikası da kadrosunun % 25 inin işine nihayet vermiştir. Bu hâle göre yalnız bu son şirket amelelerinden 12-15.000 kişi çıkarılmıştır.

Krom cevherleri işletme şirketi

Amerika Birleşik Devletlerinin Lan - caster eyaletindeki krom cevherlerini işlet - mek ve satmak maksadile «American Chrom Corp » adında bir şirket tesis edilmiştir. Şirketin sermayesi şimdilik 500.000 dolar - dir.

AVUSTURYA:

Linyit istihşâlini teşvik tedbirleri ve kömür ithalâtı

Avusturya matbuatı son zamanlarda kömür ithalâtını azaltmak ve işsizleri ça - lıştırma imkânlarını çoğaltmak maksadile memleketin linyit ihtiyatından istifade yol - larını mütalâa etmektedir. Avusturya'da hali hazırda 44.000 resmi mutbak mevcuttur. Bunlardan 30.000 i kışla, hastane, otel ve prevantoriumlara aittir. Bu mutbaklarda kömür yerine linyit yakıldığı takdirde lin - yit istihlâkinin miktarı senevi 1,5 milyar ton artacaktır. Asrımızın teknik inkişafı kömür yerine linyitin yakılmasını kolay - laştırmıştır. Aynı zamanda her amelenin vasatı olarak senede 300 ton linyit randı - manı verebildiği malûmdur. Binaenaleyh yakma ve ısınma vasıtalarındaki tebeddül 5000 ameleye kazanç verecektir.

Avusturya'nın 1937 yılı ilk 9 ayı zar - fındaki kömür ithalâtı 1,869.000 ton ve kok

ithalâtı da 391.000 tonu bulmuştur. Bu hususta yapılan masarîf 9 ayda 68.500.000 si - lingi (yani 17 milyon lira) tutmuştur.

AVUSTURALYA:

Terkibî petrol encümeni

Avustralya hükümeti kömürden ma - den yağları istihsâli meselesini etraflıca tetkik maksadile 1934 Nisanında hususî bir encümen ayırmıştı. Bu encümen üç se - nelik bir mesai neticesinde hükümete bir rapor hazırlamıştır. Senevî 150.000 ton ben - zin istihsâl edebilecek bir fabrikanın tesisi 11 milyon Avustralya lirasına mal olacaktır. Bu sermayeye % 3 1/2 faiz ilâve edile - rek 15 sene zarfında amorti edilceği düşü - nülürse sunî benzinin beher galonu (tah - minen 4,5 litresi) 13,8 peniye mal olacaktır. Encümenin fikrine göre aynı tesisat Avrupa memleketlerinin herhangi birinde yapıldığı takdirde daha ucuza mal olacaktır. Yukardaki kalkülasyon mucibince sunî benzinin litresi ithâl edilen tabîî benzin fi - atmdan 2 - 3 misli yüksek olacaktır. Fişer Tropş usûlüne göre esaslanan benzin is - tihsâli hidrojenasyon masrafından daha fazla olmayacağı malûmdur, fakat Fişer usûlü üzerinde kâfi derecede tecrübe elde edil - memiştir. Raporun nihayetinde terkibi pet - rol encümeni diyor ki, sunî petrolün revacı ve rekabeti için hükümet beher galonuna 8 pens sübvansiyon (yardım) vermelidir. Senevî 45 milyon galon istihsâl edilirken hükümet yardımının miktarı bir buçuk mil - yon Avustralya lirasını tutacaktır.

BAHREYN:

Petrol istihsalâtında ilerleme

1930 senesinde Standard Oil Şirketi tarafından Bahreyn petrolarını arama ve işletme maksadile tesis edilmiş bulunan (Bahreyn Petrol Şirketi) son zamanlarda

zengin petrol damarlarına tesadüf etmiş - tir. 4500 ayak derinlikte çok verimli petrol menbanın keşfedilmesi Bahreyn adaların - daki petrol istihsalâtı işini yeni bir safhaya sokacaktır. Birinci istikşaf kuyusunun gün - delik verimi 250 fıçı olduğundan, civar yer - lerde de 50 ye yakın sondaj kuyusunun de - linmesine karar verilmiş ve burju kuleleri dikilmiştir. Derin kuyulardan ihraç edilen petrolün daha iyi evsafı haiz olması büyük ümitler uyandırmıştır. Günde 25.000 fıçı verimi olan tasfiyehane tam bir kapasite ile çalışmaya başlayacaktır.

BELÇİKA:

1937 de kömür sanayii vaziyeti

Belçika kömür madenlerinin 1937 se - nesi ilk 10 ayı zarfındaki istihsalâtı 24,6 milyon tonu bulmuş ve 1936 senesi aynı dev - resine nisbeten 1,7 milyon ton bir artış kay - detmiştir. Buna mukabil memleketin kö - mür istihlâki 1936 nin ilk 10 ayında 23,9 milyon ton iken 1937 ilk 10 ayı için 25,1 mil - tona çıkmıştır.

Kömür madenlerinde çalışan amele sa - yısı artarak 125.517 yi bulmuştur. Fakat amele başına düşen istihsâl miktarı (ran - dıman) beher vardiyeye 62 kg. azalarak 1937 ilk 10 aylık vasatı 760 kg. a inmiştir.

1937 ilk 10 ayı zarfındaki kok istihsâli 4,8 milyon tondur, 1936 için 4,1 mil. ton idi.

BULGARİSTAN:

Terkibi petrol plânı

Bulgaristan hükümeti memleketin je - oloji noktai nazarından petrol bulunması muhtemel mintakalarında sondaj ve drenaj usulü ile petrol aramalarına devam ettir - mektedir. Aynı zamanda memleketin bi - tümlü şistlerinden istifade maksadile Es - tonya'yı takliden şist taktir fabrikası - tesisi düşünölmektedir. Bulgaristan bi -

tümlü şistleri ile Estonya'da yapılan ter - kibî petrol tecrübeleri müsbet bir şekilde neticelenmiştir.

Fakat sermaye, tesisat kıtlığı ve yolların intizamsızlığından dolayı memleketin yeraltı zenginliklerinden kâfi derecede istifade edilememektedir. Bulgaristan'ın muhtelif mıntakalarında krom, manganez, kurşun ve çinko cevherleri mevcuttur. Bu zuhuratın ekseriyeti ecnebi sermayesi tarafından işletilmektedir. Bir Alman şirketi Draganista bakır madenlerini, bir Fransız grubu Nevrokop nikel cevherlerini ve bir İngiliz şirketi Etropole civarındaki altın damarlarını imtiyazla işletmektedirler.

Yeni maden işletme kanunu

Sofya matbuatının tebliğine göre hû - kûmet tarafından yeni maden işletme kanunları projesi hazırlanmak üzeredir. Bu kanun ile madencilik yeni bir safhaya gireceği ve faaliyetle randıman yükseleceği ümit edilmektedir, çünkü şimdiye kadar maden zuhuratları imtiyaz ve toprak sahipleri tarafından işletilmiyerek spekülasyon elemanı olarak istifade edilmekte ve elden ele satılmakta idi. Yalnız 1936 senesinde Bulgaristan'a maden ve mamulâtı ithalâtına 400 milyon leva sarfedilmesi göz önüne alınarak, yeni kanun imtiyaz ve arazi sahipleri tarafından zuhuratın işletilmesini mecburî kılacak ve spekülasyon aleyhinde ciddî tedbirler alacaktır.

Devlet kömür madenlerinde inkişaf

Devlet kömür madenlerinden « Per - nik » in 1937 senesi ilk 9 ayı zarfındaki istihâli 1.009.812 tonu bulmuştur ve geçen senenin aynı devresine nisbeten 118.472 ton bir fazlalık kaydedilmektedir. 10 ay zarfında 1.008.723 ton kömür satılmıştır. Binaenaleyh, satışta da 155.409 tonluk bir tezyüd mevcuttur. Bu ocağın gündelik istihâli aşağı yukarı 5000 tonu bulmaktadır.

ÇEKOSLOVAKYA :

Kömür ve kok fiyatlarının yükselmesi

Amele teşkilâtı için alman resmin yükselmesi, ücret ve yevmiyelere zam yapılması ve kömür nakliyatındaki tenzilâtın kaldırılması neticesinde hükümetin muvafakatı ile Prag kömür tüccarları birliği tarafından kömür fiyatlarına sentnerine 1 kç. veya beher tona 20 kç. zam yapılması takarrür etmiştir. Fakir ahali tarafından kullanılmakta olan aşağı nevi kömür fiyatları eski seviyede kalmıştır. Prag belediyesi bu zam aleyhinde hükümet nezdinde bir protestoda bulunmuştur.

ÇİN :

Benzin yerine nebatî yağ

Çin - Japon harbi dolayısıyla son zamanlarda Çin'de mayı mahrukat kıtlığı baş göstermekte olduğundan Çin hükümeti millî müdafaada mahrukat olarak nebatî yağlar kullanma tecrübelerine girişmiştir. Nebatî yağla muharrik disel motorlu 2 1/2 ton hacmindeki bir otobüs 4100 km. uzunluğundaki Nankin - Kuen yolunu saatte 60 km. bir sür'atle kat etmiştir. Yağ istihlâki beher kilometreye 3,785 litre isabet etmiştir. Bilhassa çay, lahana ve fıstık taneleri yağlarının benzin yerine kullanılması nin elverişli olduğu tesbit edilmiştir. Fakat nebatî yağların tahammuzu neticesinde hasıl olan küflenme makine kısımlarında pas husule getireceğinden endişe edilmektedir.

EFGANİSTAN :

Efgan Maden şirketinin tesisi

Berlin ticaret sicilleri dairesi B şubesine yakında tesis edilmiş bulunan mahdud sermaye ve mesuliyetli Efgan Maden Ltd. Şirketi kaydedilmiştir. Şirketin şimdilik

sermayesi 100.000 rayşmark olup başlıca gayesi Efganistan topraklarında maden arama, işletme ve ihracatı olacaktır. Şirketin merkezi Berlin, Mauerstr, 39 dadır.

FAS:

Petrol istikşaf ve istihsâli

1937 ortalarında ilk defa olarak Fas - tan Fransa'ya 1000 ton ham petrol ithâl edilmiştir.

1880 senesinde Condi adındaki bir Fransız tarafından başlanan petrol *arama* - lan yerli ahalinin ecnebilere olan husûmeti dolayısıyla müşkilâta uğramıştır. Fakat Fasın 1912 senesinde Fransızların istilâ - sından sonra petrol aramalarına mun - tazam bir şekilde devam edilmiştir. 1919 senesinde ilk defa olarak Cie Cherifienne de Recherches et de Forages şirketi Tselfat civarında 91 m. derinliğinde bir kuyudan 2000 litre miktarında petrol çıkarmıştır.

Fransa hükümetinin iştirâkile Office National des Combustibles Liquides tara - fından yapılan tetkik ve sondaj neticesinde Fasın muhtelif mıntakalarında petrol ema - releri keşfedilmiştir.

Bazı sondaj kuyuları 2000 metre de - rinliğe kadar indirilmiştir. Son 6 sene zar - fında Fas'ın jeolojik noktai nazardan ümit verici mıntakalarında 1931 de 7902 m. 1932 de 9024 m., 1933 de 9828, 1934 de 3808 m., 1935 de 9818 m., 1936 da 9736 ve 1937 ilk üç ay zarfında 4351 metre derinliğinde kuyular açılmıştır.

Buna rağmen 1936 senesinde Fas'ın petrol istihsâli 160 tonu geçmemiştir. Fa - kat 1937 senesinde bu istihsâlin 10 misli artacağı umulmaktadır.

FİLİPİN :

İkincikânunda Krom ihracatı

1937 senesi son aylarında Filipin ma - çlenlerinden Avrupa'ya olan Krom cevheri

ihracatı çok azalmıştır. Bu sükûnet devre - sinden sonra ilk defa olarak İkinci kânun ayında Mitsui Bussan Kayşa ile German Vapur Acentası Hamburg için 1500 ton Krom cevheri tahmil etmişlerdir. Yeni par - ti Krom cevheri hamulesi de yakında Ant - verpen limanına (Belçikaya) gönderile - çektir.

FRANSA:

Paris altında petrol kaynağı

Bir kaç sene evvel Paris arazısında ya - pılan jeoloji tetkikat ve araştırmalar neti - cesinde 1200 metre derinliğinde petrol ve demir emarelerine tesadüf edilmiştir. Nik - bin jeologların tahminine göre 2 1/2-3 km. derinliğinde, granit tabakatı altında zen - gin demir cevheri ve petrol zuhuratının mevcut olduğu iddia edilmektedir. Paul Le - moine projesine istinaden Paris belediyesi jeoloji araştırmaları yenilemek, asgarî 2500 metre derinliğinde sondaj kuyuları açmak maksadile 10 milyon frank bir tahsisat ka - bul etmiştir. Parisin bilhassa Saint - Denis ve Neuilly civarları maden itibarile zengin olduğu tahmin edilmektedir. Bu tahminler tahakkuk ettiği takdirde Paris civarında büyük bir endüstri mekrezi vücude gelmesi beklenilmektedir.

Petrol istikşafı için yeni tahsisat

Fransa hükümeti memleket dahilinde ve müstemlekelerde petrol arama maksadile 64 milyon franklık bir tahsisat kabul et - mistir. Aynı zamanda bitümlü şist ve lin - yitden terkibi petrol işlerinin geniş bir öl - çüde kurulmasını kararlaştırmıştır. Pek ya - kında « brûle français » yani Fransız pet - rolünü kullan levhaları intişar edeceği u - mulmaktadır.

1937 Kömür ithalâtı

1937 ilk 10 ay zarfında Fransa 3.826.804.000 frs. kıymetinde 24.938.577

ton kömür ve kok ithâl etmiştir. 1936 senesinin ilk 10 ayı zarfındaki kömür ithalâtı 1.670.882.000 frs. kıymetinde 17.933.370 tondur. Binaenaleyh, 1937 senesinde kömür için 2.150 milyar frs. fazla sarfedmiştir. Birinciteşrin ayındaki ithalât 2.320.635 ton iken Eylül ithalâtı 2.460.000 tonu bulmuştur.

HİNDİSTAN:

1937 nin ilk 8 ayında kömür istihsali

Hindistan'ın Hollanda'ya ait kısmında 1937 senesi ilk 8 ayı zarfında 829.500 ton maden kömürü istihsâl edilmiştir. Bu miktarın 555.087 tonu devlet madenlerine aittir.

HOLLANDA:

1937 de kömür endüstrisi

Hollanda kömür istihsalâtı 1937 senesi için 14 milyon ton olarak tahmin edilmektedir. Bu miktar son sene istihsalâtına nazaran bir rekor telâkki edilmektedir, çünkü en yüksek 1931 istihsalâtı olan 12,9 milyon tondan fazladır. Buna mukabil kömür madenlerinde çalışan amele sayısı da geçen sene 28.600 iken 1937 de 31.000 e çıkmıştır. Fazla istihsalât 1937 ilk 6 ay zarfındaki ihracatın 2 milyon tona çıkmasına sebep olmuştur. Bu miktarın 756.000 tonu Belçika'ya ve 680.000 tonu Fransa'ya ihraç edilmiştir.

Bu vaziyet karşısında Almanya hududuna yakın mıntakalarda Venlo civarındaki kömür zuhuratının işletilmesi düşünülmektedir. Buradaki kömür ihtiyatı 17 - 18.000 milyon ton tahmin edilmektedir.

İNGİLTERE:

İngiliz kömür zuhuratının devletleştirilmesi

11/11/1937 tarihinde matbuatla neşredilen yeni kanuna göre İngiltere'nin bütün kömür işleten şirket ve şahıslar tarafından

tediye edilmekte bulunan icar hissesi « Royalty » 4 1/2 sene zarfında, yani 1-1-1942 tarihine kadar devlet kömür encümeni tarafından mecmu 66.450.000 İngiliz lirası mukabili satın alınacaktır. Senevi 4,750.000 İngiliz teşkil eden bu hisse mablağı kömürün ton başına 5 1/2 ilâ 5 3/4 pens tutmaktadır. Arazi sahipleri teşkilâtle hükümet arasında bir buçuk sene devam eden bu bapta müzakereler hakem heyetinin kararile neticelenmiş ve 50 maddeden ve 8 komple listeden ibaret bir kanun şeklini almıştır. Kanununun asıl maksadı kömür işletme resimlerinin yeknasak bir hale konulması, muhtelif ufak madenlerin temerküzü ve müstehlikleri müdafaa için kömür satış teşkilâtları tesisine matuftur.

Bugüne kadar hisse senedi sahiplerinin sayısı 5000 e yakın olduğundan bazı kömür madenleri bir kaç adama royalty tediyesiyle mükellefi, ve işletmeleri parçalamakta idi. Bu vaziyetin kömürün maliyet fiyatına menfi tesiri olmasından dolayı, bu kanuna istinaden hükümetin alacağı tedbirlerin neticesinde Hatların indirilmesi beklenilmektedir.

Kömür madenlerinin teşkilâtlandırılması

Kömür maliyet Hatlarını düşürmek maksadile geçen seneden itibaren İngiliz hükümeti kömür ocaklarını birleştirme faaliyetine girişmişti. 1936 senesi zarfında 7 yeni ittihad vücade getirilmiştir. Binaenaleyh, 1926 senesinde meriyete geçerek teşkilâtlandırma kanununa istinaden teşkilâtlandırılan madenlerin sayısı 424 ü bulmuştur. Bu ocaklar 56 teşkilâta ayrılmıştır. Teşkilâtların genel amele sayısı 250.000 kişiyi bulmaktadır.

Şimali Şarki İngilterede demir cevheri istikşafı

Newcastle'den alınan son haberlere göre Tyne vadisinin şimalinde Bellingham civarında geniş bir sahaya uzanan demir

cevheri zuhuratı keşfedilmiştir. Cevherin demir muhteviyatı % 68 olup şimdiye kadar işlemekte bulunan Cleveland cevherlerine nisbeten bir misli zengindir.

IRAK :

1937 Petrol istihsalâtı

İrak Petrol şirketinin 1937 senesi ilk 10 ayı zarfında ham petrol istihsalâtı üç milyon 511.000 tonu bulmuştur. Bilhassa Ağustos ayından itibaren bu istihsâl müte - madî ve muttarid bir şekilde yükselmek - tedir. Ağustos ayında 332.000 ton petrol istihsâl edilmişken, Eylül için istihsâlât mik - tarı 341.000 tona ve Birinci teşrin ayında 365.000 tona çıkmıştır.

İkinci boru hattı ve Musul petroleri

İrak'da B. O. D. Company Ltd. mües - meşesine verilen imtiyaz şeraitine nazaran boru veya demiryolu hattının inşasını icab ettirecek miktarda petrol keşfedildiği tak - dirde mezkûr müessese 1939 senesi Birinci teşrin aya kadar Akdeniz'e petrol nakli için bir vasita bulmakla mükelleftir. Boru hattı inşasında karar kılınacağı teyid edil - mektedir. Sondaj ameliyeleri geniş mik - yasda petrol zuhuratım tesbit etmekle be - raber buna « ticarî petrol » ismi vermek doğru olmayacaktır. Zira burada keşfedilen petrol % 7 nisbetinde kükürt ihtiva etmek - tedir. Hali hazırda Mosul Oilfields Ltd. şirketinin bilûmum alâkadar şubelerinin teknik heyetleri derin sularda petrolün bo - ru hatlari naklini ekonomik bakımdan mümkün kılacak bîr şekil bulmak için son derece gayretle çalışmaktadırlar.

Bazı şayiaların hilâfına olarak Irak Petroleum Co. ikinci bir boru hattının inşasına henüz girişmeyecektir.

İRAN :

Çelik fabrikası tesisi

İran Maliye Nazırlığı memleketin sa -

navileştirilmesi yolundaki çalışmaları ar - trrmak için yeniden 218.875 İsterlinlik bir tahsisatın verilmesi hususunda Millet Mec - lisine müracaatta bulunmuştur. Bu mikta - rın 60.000 İngiliz lirası demir ve çelik fabri - kasının tesisine, 79.829 lirası Hazer denizin - deki Pehlevî limanının inşasına ayrılmış - tır. Tahsisat talebine İngiliz - İran petrol şirketinden alınan resimler karşılık gös - terilmiştir.

İSVEÇ:

Odundan benzin istihsali

Zengin ormanlara malik olupta memle - ketin benzin ihtiyacını ithalâtla gideren şı - mal memleketleri mayî mahrukatı yerli ip - tidaî maddelerden elde etmek uğrun - da senelerden beri çalışmakta idiler. Son zamanlarda İsveç mühendislerinden Carl Cederquist ve M. Bergstrom benzin ve ma - kine yağlarını hidrojenasyon usulü ile talaş ve odun kömüründen istihsâl yollarını icad etmiye muvaffak olmuşlardır. Teknik fen - ler akademisi nezdinde yapılan büyük mik - yastaki istihsâl tecrübeleri müsbet şekilde neticelenmiştir; ve iktisadî noktai nazarın - dan usulün sanayide tatbiki elverişli bulun - muştur.

Odundan benzin istihsâl için ilk fabri - kanın İsveç'in cenubundeki Prestrop seli - rinde kurulması tekarrür etmiş ve inşaatı - na başlanılmıştır. Tesisatın 1938 başlangı - çında tamam olacağı ümit edilmektedir. Bu fabrika iptidaî madde olarak talaş, odun ba - kiyeleri, selulöz ve kâğıt fabrikalarının baki - yeleri, odun kömürü, ağaç katranı kullana - caktır. Yapılan tecrübelerine göre bu madde - lere % 35 nisbetinde benzin istihsâl edile - bilecektir.

Hurda demir ihracatının men'edilmesi

Ticaret encümeninin bir teklifine göre hurda demir ihracatının men edilmesi 1938 nihayetine kadar temdit edilecektir. Yalnız

200 tondan aŖađı miktardaki ihracat msadeyi iltizam etmeyecektir. Bugüne kadar tecrübe olarak tatbik edilen hurda ihracat tahdidi, millî sanayiın iptidaî madde ile tedarikine yardım ederek inkiŖafını teŖvik etmiŖtir.

İSVİÇRE :

1937 senesi ilk 9 ayında mahrukat ithalâtı

İsviçre Haric Ticaret istatistiklerine göre 1937 senesi ilk 9 ay zarfında İsviçre'nin mahrukat ihtiyacı 1936 senesine nazaran % 20 nisbetinde artmıŖtır. 1936 senesi 9 ayında umum kömür ithalâtı 1.273.788 ton iken, 1937 senesinin ayni devresi zarfında 1.609.610 ton kömür ithâl edilmiŖtir. Ayni zamanda Kok ithalâtı da 657.251 tondan 766.564 tona çıkmıŖtır. Buna mukabil Briket ithalâtı da 322.887 tondan 331.324 tona ykselmiŖtir.

İTALYA :

HabeŖistan altın aramalarında İtalyan - Alman iŖ birliği

HabeŖistan'da yeraltı servetlerini tetkik ve arama maksadile İtalya ve Almanya arasında iŖ birliği yapılması kararlaŖtırılmıŖtır. Bu maksatla 1.500.000 litre bir sermaye ile Alman - İtalyan altın arama ve iŖletme Ŗirketi tesis edilmiŖtir. Sermayenin % 51 i İtalya ve % 49 u Alman vatandaŖlarına aittir. Jeolojik araŖtırmalar müsbet neticelendiği takdirde bu Ŗirketin sermayesi 10 milyon lirete çıkarılacaktır.

Maden aramada hükümetin mali yardımı

Milano'daki Azienda Minerali Metal lizi Ŗirketine İtalya hükümeti  sene zarfında senevi iki milyon lire miktarında mal yardımıda bulunacağını tesbit etmiŖtir. Bu Ŗirket italya'da metal arama ve Jeolojik tetkikle meŖgldr.

1938 senesi için mahrukat programı

Son günlerde bildirilen İtalya'nın 1938 senesine ait yerli mahrukat istihsâli proğramı berveçhi atidir :

(a) Ağır yağlar, 390.000 ton; bu yekna 100.000 ton bitümlü kireç taŖı v. s. den 120.000 ton Arnavutluk petrolnden ve 170.000 ton İtalyan Linyiti dahildir.

(b) Dahil petrol kuyularından 12.000 ton petrol.

(c) 106.000 ton alkol.

(d) 6.000 ton benzol.

(e) Tabi gazlardan istihsâl edilip mahrukata tekabül eden madde, 12.000 ton.

(f) Mahrukata tekabül eden sulp mahrukattan elde edilen madde -Odun-Kömür v. s. gibi, 85.000 ton.

Yukarıki rakamlar mecmuu yalnız 611.000 ton tutmaktadır. Fevkalde bir ihtiyaç karŖısında İtalya mahrukat sanayii alkol ve sentetik mahrukat istihsaline 400.000 ton ilâve edebildiği hesap edilirse senelik mahrukat istihsâli 1.000.000 tona baliğ olmaktadır. İtalya hali hazırda senede 350.000 ton petrol ve 150.000 ağır yağ istihlâk etmektedir.

Kömür mubayaası

Cardiff'den alman son haberlere göre İtalya devlet kömür inhisarı demir yollarının 1938 ilk 3-4 aylık yakacağını temin maksadile İngiltere'den büyük miktarda kömür mubayaasına giriŖmiŖtir. Bunker kömüründen maada 300.000 ton antrasit kömürü de satın alacaktır.

Son bir sene zarfında İtalya kömür inhisarı İngiltere'den 1,1,6 milyon ton kömür mubayaa etmiŖtir. Bu miktarın 400.000 tonu antrasitden ibarettir.

1935-1937 senelerinde sunî benzin istihsali

İtalya'nın terkibi petrol ve havagazı fabrikalarında 1935-37 senelerinde maden kömürü ve linyitden aŖađdaki miktarda

(ton hesabı ile) hafif benzin istihşâl edil -
mistir.

1935	1936	1937 ilk 6 ay
12.004	13.542	10.092

JAPONYA :

Koreada son altın ocaklarının millileş -
tirilmesi

Şimalî Heian eyaletlerindeki bir ec -
nebi şirketi mülkiyetinde bulunan Taiyudo
Kinzan altın madeni 12 milyon yen muka -
bili Nippon Kogyo K K Şirketi tarafından
satın alınmıştır. Amerikalıların elinde olan
son altın madeni Unzan Kinkonun mübaya. -
ası hakkındaki müzakereler de müsbet se -
kilde neticelenmiştir. Bu altın ocağından
senede 1000 kg. altın istihşâl edilmektedir.
Son ocağın Japonlar eline intikalile Kore -
ya'nın bütün altın istihşâli millileştirilmiş
olacaktır.

Büyük Maden Kazası

Nagono eyaletinde Kaizuma civarın -
daki bakır madenlerinde bir kaza vukubul -
muştur. Arazi kayması neticesi çöküntüden
400 aemele toprak altmda kalmıştır.

Çöküntünün şiddetinden civardaki 50
den fazla ev yıkılmıştır.

KANADA :

Silikoz hastalığına çare

Kömür madenleri ve taş ocaklarında
devamlı çalışanların taş tozundan silikoz
hastalığına müptelâ oldukları malûmdur.
Bundan dolayı kömür müstahsili memle -
ketlerin sıhhiye teşkilâtları bu hastalıkla
mücadele yolunda muhtelif tetkik ve tecrü -
belerle meşguldürler.

Son bir malûmata göre Kanada profe -
serlerinden Banting taş ve arazi tozunun
insan vücuduna zararlı tesirini alüminyum
tozu karıştırarak azaltmaya hattâ durdur -
maya muvaffak olmuştur.

Almanya'nın Dortmunddaki Mesaî Psi -
kolojisi Enstitüsü bu icadın amelî tatbiki
yolunda muhtelif tecrübelerle girişmiştir.

MACARİSTAN:

Un mukabili kömür

Macaristan ve Almanya hükümetleri
arasında yapılan bir anlaşmaya göre Ma -
caristan Almanya'dan endüstri kömürü it -
hâl edecek ve değerini de unla ödeyecektir.
Almanya'ya ithâl edilecek un miktarı 1250
vagonu tutacaktır.

MANÇUKO:

Kömür istihşali için 5 senelik sanayi plânı

Cenubî Mançurya Demiryolları şir -
keti ile Mançurya Kömür Madenleri Sosi -
yetaesi Mançuko kömür istihşâlinin gittikçe
artırmak maksadile 5 senelik bir plân kabul
etmişlerdir. Bu plâna göre 1937 - 1941 se -
neleri için Mançuko'nun kömür istihşâli,
ihracatı ve ihrakiye (bunker) satışı aşığı -
daki şekli alacaktır. (bin ton hesabı ile).

	1937	1938	1939	1940	1941
Dahili istihlâk	10889	12606	13676	17123	20145
İhracat	3900	4470	6090	5150	5650
Bunker	900	970	1070	1100	1150
İstihşâl yek.	15689	18046	20836	23373	26945

POLONYA:

1937 de Maden Endüstrisi Durumu

1937 senesinin ilk 6 ayı zarfında Po -
lonya'nın maden sanayiinde bazı tahavvül -
ler göze çarpmaktadır. Demir ve simli kur -
şun fabrikalarında faaliyetin artması ame -
lelere iş vermek maksadile yapıldığı gibi
maden fiyatlarının yükselmesi de buna mü -
essirdir. Polonya demir sanayiini son za -
manlarda dahilî cevhere hasrederek itha -
lâtan kurtulmağa çalışmaktadır. Yer altı

cevherlerini arama işlerinin takviyesi maksadile bu sene Devlet Jeoloji müessesesinde yeni reorganizasyon yapılmıştır.

Batı Galiçya'da da zengin demir zühuratı keşfedilmiş ve hükümet tarafından işletilmeye başlanılmıştır. 1936 nihayetinde 22 demir ocağı işletilmekte iken, 1937 ortasına doğru demir mağdenleri sayısı 30 a çıkmıştır. Bundan dolayı Polonya'nın demir cevheri istihsâli 1936 senesinin ilk 6 ayı zarfında elde edilen miktardan 112.000 ton kadar artarak 1937 ilk 6 ayında 325.022 tona baliğ olmuştur. Bu vaziyet % 52,1 nisbetinde bir tezayüd göstermektedir. Buna rağmen 1937 nin ilk 6 ayı zarfında 233.010 ton demir cevher ithâl edilmiştir.

6 aylık çinko istihsalâtı da 232.785 tonu bulmuştur. Bu miktarın % 85 i doğu Silezyasındaki « Beyaz Kartal » madenlerine düşmektedir.

Çinko istihsalâtında % 38,6 nisbetinde artış vardır. Çinko madenlerinde çalışan amele sayısı da 763 kişiye artarak 2248 i bulmuştur. Buna mukabil amelenin vardiye randımanı sene başında 1262 kg. iken Haziran da 1032 kg. ma düşmüştür. Polonya 1937 yılının 6 ayı zarfında 87.825 ton çinko ve 3880 ton kurşun cevheri ithâl etmiştir.

ROMANYA:

1937 Petrol istihsâli ve ihracatı

Romanya'nın 1937 ilk 9 ayı zarfındaki petrol istihsalâtı 5.408.400 tonu bulmuştur, ve 1936 senesi aynı devresine nisbeten 1.193.000 ton veya % 15 nisbetinde bir artış kaydetmektedir. Gündelik istihsalât vasatı 19.000 tondur. Buna mukabil 9 ay zarfındaki sondaj faaliyeti artarak mecmu 58.330 metre derinliği bulmuştur. 1937 senesinin ilk 9 ayındaki muhtelif muntakalarda 298.740 metre derinliğinde sondaj kuyusu açılmıştır.

Romanya'nın petrol ihracatına gelince 1937 ilk 9 ay zarfında muhtelif memleketle-

re 4.293.930 ton petrol ihraç edilmiştir. 1936 senesi 9 ay için ihracat miktarı 5.151.287 ton idi. Binaenaleyh, 1937 de 857.357 ton bir ihracat azalması göze çarpmaktadır. Türkiye'ye olan petrol ihracatı da 84.917 tondan 46.231 tona inmiştir.

SOVYET RUSYA:

Sovyet Maadin Araştırmaları

Rusya'da Sovyetler hâkimiyetinin 20 nci yıldönümü dolayısıyla Moskova gazeteleri memleketin sanayileştirme cephesinde elde edilen muvaffakiyetleri 1913 durumuna nazaran mukayese etmektedirler. Bu neşriyata göre Rusya'nın kömür istihsâli 1913 senesine nisbetle 4,3 misli artarak 1936 da 126,4 milyon tonu bulmuştur. Buna mukabil dökme demir istihsâli 3,4 misli bir tezayüde 14.400.000 tona baliğ olmuştur. 1913 senesinde 4.231.000 ton olan çelik istihsâli de 1936 da 16.400.000 tona çıkarak 3,9 misli bir artış kaydetmektedir. Petrol istihsâli 1913 de 9.234.000 ton iken 1936 da 29.293.000 tonu bulmuştur.

Ezcümle ağır sanayideki inkişaf aşığıdaki rakamlarda sarahaten görülmektedir.

(Milyar ruble hesabile)

	1913 e nisbeten son sene istihsalinin					
	1913	1917	1920	1928	1932	1936
	11,0	6,9	1,7	16,8	38,8	80,9
						7,3 misli

Sovyet Rusya'nın yer altı servetleri ihtiyatına gelince, son 20 sene zarfında plân üzere yapılan jeoloji araştırma ve tetkikler neticesinde bunların miktarı bir kaç misli artarak Sovyetler Birliğine dünya memleketleri arasında birinciliği kazandırmıştır.

Petrol ihtiyatı 850 milyon tondan 3877 milyon tona çıkmıştır. Başkurdistan, Gürcistan, Ural, Volga, Uzak Şark ve Yakut muntakalarında yeni petrol menbaları keşfedilmiştir. Petrol zenginliğinde de S. S. C.

1. birinciliği kazanmıştır. Kömür ihtiyatı 1654 milyar ton tahmin edilmektedir. Hal - buki Çarlık Rusyasında bu ihtiyat 230 milyar tondu. Son 20 sene zarfında Kazakistan, Uzak Şark, Türkistan, Peçora mıntakalarında büyük mikyasta kömür zuhuratı keşfe - dilmiştir.

Bitümlü şistlerin ihtiyatı 25 milyar ton tahmin edilmektedir.

Demir cevheri ihtiyatı 1913 de 2 milyar ton olarak hesap edilirdi. Ural, Sibirya, Başkurdistan, Kola Yarımadasında yeni demir zuhuratının istikşafı neticesinde demir cevher ihtiyatı 10,6 milyar tona çıkmıştır. Binaenaleyh demir zenginliği ile S. S. C. İ. dünyada birinci mevki almıştır. Almalık (Türkistan) ve Balkaş (Kazakistan) eyaletlerinde büyük sahaları işgal eden bakır zuhuratlarının keşfi S. S. C. İ. bakır ihtiyatını 17,25 milyon tona çıkarmıştır. Çar Rusyasında 1,100 bin ton hesap edilen kurşun ihtiyatı hali hazırda 4.362.000 ton tahmin edilmektedir. Çinko ihtiyatı da 9.600.000 tonu bulmuştur.

Ural'ın Halil ve Aktübe mıntakaları, Sibirya'nın Yakut türkleri, Kazakistan, Türkistan mıntakaları kalay, molibden ve sürme gibi ender madenleri havidir.

Ural ve Tihvinski zuhuratlarındaki boksit ihtiyatı 20 milyon tona baliğ olmaktadır.

Apatit, fosfor (kükürt), kali ve borasit zuhuratları Sovyet Rusya'nın kendi ihtiyatını temin ettiği gibi, kısmen ihracat maddesi olarak da kullanılmaktadır.

Sovyetler hükümeti jeoloji araştırma işine senevi aşağı yukarı 500 milyon ruble sarfetmektedir. 1937 de memleketin mühtelif mıntakalarında 2500 jeoloji grubu maden araştırma ve tetkiki ile meşgul olmuştur.

Yeni simli kurşun zuhuratı

Kazakistan'da 1600 metre yükseklikte bulunan Tekeli mağrasında zengin simli

kurşun zuhuratı istikşaf edilmiştir. Bu zuhurat Almatı eyaletinde, demir yolundan 150 Km. uzaklıkta bulunmaktadır.

Ağır Sanayi Komiserliğinin emri üzerine 1938 başlangıcından itibaren burada geniş mikyasta tetkik işlerine ve lâzımgelen bina ve tesisatın inşaatına girişilecektir.

Balkar eyaletinde molibden zuhuratı

Kafkasya'nın Balkar mıntakasında Sovyet Rusya hudutları dahilinde en büyük molibden zuhuratının jeolojik tetkiki hitam bulmuştur. Deniz seviyesinden 2800 - 3000 metre yükseklikte bulunan Tırnı Ağzı dağlarında birinci galeri açılmıştır. Buradaki molibden cevheri volfram madenini de havidir. Sovyetlerin Ağır sanayi encümeni tarafından yakında gezilecek olan Balkar molibden zuhuratı mahallinde en büyük molibden kombinesinin inşaat ve tesisi derpiş edilmektedir. 1938 ilk baharından itibaren buralarda molibden kuyuları, tasfiyehane, elektrik santrali ve sair binaların inşasına başlanılacaktır.

SURİYE;

Maden ve Petrol aramaları

Son zamanlarda Suriye topraklarında Jeolojik araştırma işlerinde oldukça bir faaliyet göze çarpmaktadır. Cezire Vilâyetinde petrol emarelerine tesadüf edildiği ve başka mıntakalarda da bakır zuhuratlarının istikşafı hakkında matbuatta müteaddit haberlere tesadüf edilmektedir

Lübnandaki demir cevherleri için Yusuf Saadiye ve Batrun mıntakası Linyit yatakları için Asad Yunus adındaki *zatlara* işletme imtiyazları verilmiştir.

YUGOSLAVYA:

Maden ve Mahrukut Enstitüsü

Yugoslavya Nazırlar Hey'etinin İktisat ve Maliye Encümeni ikinci teşrin so -

nundaki bir celsesinde Maden ve Mahrukat Enstitüsü tesisi meselesini etraflıca muza - kere ederek buna ait bir lâyiha ihzar etmiştir. Enstitünün teşkilât esasları yakında toplanacak Nazırlar Hey'etinde müzakereye konulacaktır.

Devlet Demir Endüstrisinin
Teşkilâtlandırılması

Yugoslavya'nın demir ve çelik ihtiyacını memleket dahilinden temin maksadile son zamanlarda hükümet tarafından demir endüstrisinin tevsi ve teşkilâtlandırılması hakkında yeni bir proje ihzar edilmiştir. Bu projeye göre bütün demir ve çelik sanayii bir Devlet Konserni halinde temerküz ettirilecektir. Endüstri inkişafı için Devlet Bankalarının da iştirakile 500 milyon dolarlık bir tahsisat kabul edilmiştir.

YUNANİSTAN :

Maden İhracatı

Yunan madenleri 1937 nin ilk altı ayı zarfında fevkalâde bir talep karşısında kalmıştır. Bu müddet içinde yapılan 250 bin tonluk maden ihracatı meyanında aşağıdaki ihracatı bilhassa kayde değer :

	<u>Ton</u>
Demir cevheri	112 715
Krom	9 125
Pirit	3 918
Manyezit	7 332
Yanmış manyezit	9 313
Boksit	<u>21 700</u>
Yekûn	164 103

Maden ihracatının bu derece artmasına sebep silâhlanma yarışıdır. Almanya başlıca müşterilerdendir.